

DEBRECZEN

POLITIKAI NAPILAP.

A DEBRECENI ES HAJDUMEGYEI FUGGETLENSÉGI PÁRT HIVATALOS KÖZLÖNYE.

ELŐFIZETÉSI ARAK:

Helyben: Félévre 6 kor. Negyedévre 8 kor. — áll.
Videken: Félévre 9 kor. Negyedévre 4 kor. 50 fill.

Főszerkesztő: Főelős szerkesztő:

Dr. Varga Lajos. Békásy Jenő.

Egyes szám ára 4 fillér.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Debrecen, Csapó-utca 10. Telefon 412.

Felhívás

Debrecen nemes szívű közönségéhez!

Szomorú napokat élünk!

Türelmünk és szenvednünk kell azért, mert ragaszkodunk törvényes jogainkhoz, ősi alkotmányunkhoz, ragaszkodunk a magyar szabadsághoz.

A hatalom és az erőszak reánk zúdítja azt a tenger szenvedést és nyomort, a mivel hűsége és szeretete jutalmául megfenyegették a magyar nemzetet.

Erős a hitünk, ez az állapot nem tarthat soká.

Győzni fog a törvény és a jog, győzni fog a nemzet, mert az igazságnak győznie kell.

De míg a diadal napja felderül, sok megtört azemből csordul ki a fájdalom könnye, sok fázó és éhező kulcsolja össze kezét s fordul imával a Mindenhatóhoz, hogy adjon erőt és nyújtson segílyt a nélkülözések elviselésére.

Százan és százan szenvednek ma már szükségét azoknak a szerencsétleneknek családtagjai közül, a kik mint póttartalékosok az ujono megajánlásra és hadkiegészítésre vonatkozó alkotmányos jogaink s érvényben fennálló törvényeink megkerülésével katonai szolgálatra hívtak be s télviz idején kénytelenek voltak kenyérkereső munkájuk félbeszakításával családjukat a legkegyetlenebb nélkülözések között segítség és gyamol nélkül hátrahagyni a jó istenre bízván sorsukat.

Itt az ideje, hogy az emberszeretet megkezdje áldáos munkáját és felsegítésére siessen azoknak a szükségkődőknek, a kik a családfőnek, a kenyérkereső család fenntartónak katonai szolgálatra bevonulása következtében elviselhetetlen nélkülözéseknek vannak kitéve.

Mi magunk körében a gyűjtést már megkezdjük és bürgó lelkiismeretességgel folytatjuk. Debrecen szab. kir. város törvényhatósága is meg fogja tenni kötelességét.

De a társadalomnak, a társadalom legfelsőbb és legalsóbb rétegeinek is meg kell mozdulniuk, s a könyörület

nevében az emberszeretet oltárára le kell rakniok, kinek módja és tehetsége szerint áldozataikat.

Felkérjük azért mindazokat, kik a nemes cél érdekében áldozni kívánnak, juttassák el mielőbb adományaikat a begyűlt összegek kezelése nyilvántartására felkért pénztárnokunkhoz dr. Tüdős János ügyvéd urhoz, (Kossuth u. 3. sz. II. emelet.) ki a begyűlt összegek hovaforrásáról nyilvánosan fog annak idején beszámolni.

Debrecen, 1906 január 4. én.

Debrecen, sz. kir. város alkotmánybizottsága.

Barázdák.

Most már higgadlan beszélhetünk a keddi főispán vesszőfutásáról. Csuf dolog volt ez, de csak a Kovács Gusztáv szempontjából. Ma már másként kell megítélni a dolgot és más szempontból. Ha pedig mérlegre tessz az ember az eseményeket, kitűnik, hogy nem az a Kovács Gusztáv nevű alak a sértett hanem Debrecen város közönsége. Az a néhány pofon és botütés, a mit a megyefőnök kapott, a legkimélelenebb eljárásnak lett okozója. Mások is kapnak pofonokat, nem csak Kovács Gusztáv, sőt talán ártatlanabb emberek is, de azért nem csinált különleges intézkedést a kormány, rábizta a kibonyolítást a járásbíró-ságra. Most azonban az egész várost meg akarják fenytetni, azért a bagatell könnyű testi sértés miatt. Ez mégse járja. Elvégre is a közhangulatért nem lehet felelős a közhangulat, hanem az okozója. Már pedig most úgy áll a dolog, hogy a közhangulat ellen indítanak vizsgálatot.

Érdekes megfigyelni, hogy ilyenkor mikor vér foly az utcákon s a komor hullaszállító kocsikon a hazafiatlanság erkölcsi halottjait szállítják, mennyire kifejlődik a kormánypárt erkölcsi érzéke. A morál mindég a gyöngébbek, leverték és megszegyénitettek oldalán van. A kormánypárt habzik a gyűlölet és felindulás tajtékától s kezelt összekulcsolva reménytelenül tekint a jövőbe, miközben megsajdul hazafi aggodalomtól bus szive. A debreceni főispánt lerángatták a vonatról, két rozsz gebétől huzott halottkocsiba dugták s úgy össze-vissza verték, hogy kopasz fején vér serkedzett ki s tagjait két foltok lepték el. Megdöbentő és

szomorú eset! A felbőszített tömeg vak garázdálkodása — kiáltját a jobb oldalon.

Van azonban egy másik néző pont is, melyben kevesebb van a védő beszédek szokott megindító motívumaiból s igazságosabb és egyszerűbb magyarázatát adja a véres installációnak. A debreceni magyarok világosan látják, hogy a Bécsből kiinduló rothasztó politika már már a nemzet szívének gyökeréig a magyarság ősi fészkeig hatolt. A szervezetünket bomlasztó fekélyt hamarosan ki kell vágnunk a testünkéből. Az egésze zavaros tüntetés durva zabolátlanságával, groteszk izléstelenségével nem szomorubb, mint egy véres operáció. Szükséges. És mindenképp hasznos.

Az öreg főispán a felbőszült tömeg szitok-záporában hebegve adta tudtára a népnek, hogy ő a király képviselője s benne a magyarok királyát sértik meg. Azonban a frázisok, melyek hivatalos lakomák hivatalos pohárköszöntőiben oly jól festenek, egyáltalában nem segítettek ott, hol a magyar nép, a megcsalt, kihasznált, kijátszott magyarság követelte a maga igazát a kítőró indulat viharában. A szegény áldozatot végig hurcolták a városban s boldog volt az, ki üthetett rajta egyet; aztán alig tért eszméletére, rögtön megírta a lemondását.

A jövő történéseinek nagyon érdemes lesz feljegyezni e furcsa adatot. Ugy látszik, hogy nálunk nem igen fog megismétlődni II. Endrének hatásos jelenete.

Az erkölcsbírók, a nyugodt haladás kevetes hirdetői pedig jobban teszik, ha végképen elhallgatnak. Akkor, mikor nemzeti létünk fentartásáról, bajok és sauyaruságok önzetlen viseléséről volt szó, mindig akadnak nálunk bölcs és higgadt férfiak, kik zsiros fizetéseket hurta Bécsből. A mi hazafiaságunk ma sem elég erős tüzes. Évszázadoknak hamisan kongó frázisai gyakran meggyöngítik s szokszor magunk is szégyeljük, hogy összetartók és erősek tudunk lenni. A tegnapi debreceni esetben sincs semmi kicsinyes és elítélendő. A harc ki van mondva minden vonalon. A legmagasabb érzelmeink nem mindig megfelelő formában nyilatkoznak; a legfontosabb az, hogy a tettek alapja igaz legyen. S ha a francia nemzet, a „grand nation” ma sem szégyenli nagyszerű forradalmának otromba részleteit és ha három milliónyi horvátság

Tüdőbetegségek, hurutok, szamar-köhöges, skrofulozis, influenza
ellen számtalan tanár és orvos által naponta ajánlva.

Sirolin

Mint hogy értéktelen utáztatokat is kínálnak, kérjen mindenkor „Roche” eredeti csomagolást.

„Roche”

F. Hoffmann-La Roche & Co. Basel (Svájc).

kítartó és szívós eszetapátéival megtudta szilárdítani minden állami nagyság alapját, az összetartozás érzését és a nemzeti öntudatot: a mi küzdelmünkre sem vet árnyat, ha a nemzeti ügy kerékkötőit olykor erősen és durván lökjük ki közösségünkől.

Az ilyen küzdelem feltétlen diadalt hoz. Im a debreceni főispán is, ki ama másik esküt akarta letenni, — utközben megmondta magát és — a nemzet javára esküdött meg: lemondott.

Vér kell nekik.

Írta: Bakonyi Samu.

Budapest, január 5.

Ugy látszik, csak ezt várták. Aki nem hiszi, olvassa el a ma reggeli és esteli kormánylapokat. Az ember szinte hihetetlenül dörszöli a szemét, hogy jól lát-e. Hogyan, ugyanezek a pennák, amelyek a népjogok nevében romboló, rabló és gyilkoló bandák ellen alig tudtak egy betűt leírni, most az alkotmányos jogok letörésére kinevezett főispán kétségtelenül nagyon érzékeny bántalmazása miatt oly éktelen és fékevesztett dükkvel rontanak rá a nemzeti küzdelem harcosaira, mintha annak a szerencsétlen rövidlátó embernek a balesete a hazának a katasztrófája lenne, amelyért mindenki felelős, aki a darabant-gondviselés áldásait vallja az ország igazi megmérhetetlen szerencsétlenségének.

Ezeknek a magyarul író idegeneknek természetesen egy csöppet sem esik nehezen, hogy a gyűlölet epéjébe mártott tollal gyalázzhatják a legmagyarabb várost, melynek higgadt józan népe tegnap este nem tudta elkéséredését megfékezni és elemi erővel kitérő izgalmában megfélekedett a nemzeti ügy diadalának legelső feltételéről és biztosítékáról, hogy a törvényes ut-

ról a törvény védelmezőinek soha egy pillanatra és egy hajszálnyira letérni nem szabad.

Mint emberek tetszés szerint sajnálkozhatunk a póruljárt megyefőnök testi szenvedésein, de az esetnek ama következményei a legszomorítóbbak, a melyek kétségtelen bizonyossággal igazolják, mennyire kapóra jött Kristóffy uréknak és a nemzet minden ellenségének az alaposan elagyabugyált Kovács Gusztáv nagyra felfújt vértanúsága. Tudnivaló volt, hogy az ilyen esetet szörnyű uzsorával fogja az alkotmány-ellenes kormány kizsákmányolni.

Ime, csak ez kellett nekik. A vég-sőig ingerelt közhangulat legelső tetteleg kitérésére mohón látnak hozzá eddig hazug törvényszerűséggel leplezett önkényuralmi terveik megvalósításához. Ha a mai minisztertanács megállapodásairól kiszivárgott hírek mind igazak: Debrecenben holnapról fogva megkezdődik az abszolutizmus pusztító uralma. Elmozdítják a tisztviselőket, felfüggesztik az önkormányzatot, katonai hatalommal királyi biztost küldenek ránk, sőt, ha másképp nem boldogulnak, felfüggesztik a bíróság alkotmányos működését és készek valami kivételes, vagy talán épen rögtönítélő bíróság életbeléptetésére is.

Mert a megzavart rendet helyre kell állítani. Debrecen nem Budapest. Itt napokon át bántatlanul garázdálkodhatta a kormány szövetségesei, ott a megfontolász gátjait áttörő népharag miatt sürgősen keresztül kell gázolni minden szabadságon, minden igazságon. És mind ezt a királyi tekintély megóvása követeli a nemzet e veszedelmes és elvakult ellenségei szerint. A királyi hatalom hálványiadása tehát odáig fajult, hogy az alkotmányos intézményekben nem találja meg a királyi jogok

oltalmát. Az fogja hát a fejedelem állítólag veszélyeztetett jogait biztosítani, aki nyíltan bevalja, hogy erre csak az alkotmányos élet rendjének teljes fel-forgatásával képes?

Nem akarom a debreceni kitérését szépíteni. Az első tudósítások ugyan az izgalmak hatása alatt érthető szertelen túlzással közölték az épen nem örvendetes esetet, de az eset maga, úgy ahogy tényleg megtörtént, a népszédelmek szélsőségeinek veszedelmeit tárja elénk. — Ha a királyt bölcs és becsületes tanácsadók vennek körül, megmutatnák neki ezeknek a veszedelmeknek az igazi forrását és megértetnék vele, hogy azok elé gátat csak a nemzeti akarat tisztos kiépítése, a nemzet háborgó lelkének őszinte és békés megnyugtatása emelhet.

De azok, akik ilyen tanácsot adnának a királynak, meghallgatásra nem találhatnak. Azokat a rosszul értelmezett királyi tekintély szeptember huszonharmadikán a nemzetet megcsufoló, lealázó bánásmóddal utasította vissza. Az események logikájáról halavány sejtelmök sincs azoknak, akik most teljes müdülöngéssel toporzékolnak amiatt, mert ama szeptemberi császári parancs egyik cselédje a nemzet valamelyik rétegében szomorú vállalkozása után járva, a történelmi tények rejtett összefüggésének erejét a maga bevert koponyáján találja megérezni.

Nagy ideje volna, hogy a jobb belátás valahára urrá legyen. Vajjon a Burgban soha se jut eszébe senkinek, hogy ezek a feldult állapotok mire vezetnek? És vajjon elég megnyugvása az, ha a megbántott nemzet elkeseredett indulatát fegyveres erővel és egyéb rendkívüli hatalmi eszközökkel ideig-óráig elnyomhatják? Ha a fegyveres erő elfogy, honnan veszik majd az erőszakot? Az osztrák ezredekre odahaza-

Bocskay hadi népe.

(Dr. Boldisár Kálmán tanulmányáról.)

(Folyt. és vége.)

III.

Boldisár Kálmán ezen tanulmányának mégis legérdekesebb, eddig még sehohsem ösmertetett része főbbképen az, mely a Bocskay István „Liber Regius“-ában (s egyéb nyilvánosságra jutott adatokkal együtt) fennmaradt hajdu szabadság leveleiről s mintegy 120 címeres levélről számol be, melyekkel nemcsak hajdu, de egyéb vitézeit tüntette ki a nagy magyar. Első e sorozatban a 9254 hajdúvitéznek, Atzél Péter és társainak közös adomány levele: azután betűrendes sorrendben sok még ma is virágzó magyar nemesi családra illetve nemesítésökre vonatkozó legnagyobb gonddal és utánjárás-sal kikutatott hiteles adatokat olvashatunk itt. Ezen külön címeres levelekkel is kitüntetett családok ivadékaik közül Debrecenben és a Hajdúságon is többek élnek. És e címeres levelek felsorolásával kapcsolatban Boldisár alapos, érdekes, előtanulmányokra valló címer-tani magyarázatokkal szolgál a Bocskay által kiadott, némely esetekben különleges címer-kről is, majd a Bocskay István halála után következett válságos idők — hajduink sor-sával együtt — vázolván, rátér a szabad hajdu világ hanyatlására és üldözöttségeire, a kik közül sok ezek kiváltságait veszítik, mert a két pogány, német és török között ekkor szenvedte a magyarság keserves meg-próbáltatásait; csupán a máiglan ugynevezett hajdúvárosok védtek meg a jussokat, ugy-

anyira, hogy a bigyedt száju Lipót 1666-ban is megerősítette kiváltságait, sőt más esetekben is kedvökre járt e vitéz hajduknak, a kik Budavár visszavételénél, Petneházy Dávid vezérletével elsőik voltak a várfalain is.

Hanem ezután Magyarországra még szomorubb idők következtek. A Kollonichék hóhérlásai, amikor, akinek csak kikezdhetők a kiváltságát, mindenkit adó alá akartak fogai. Így a szepesi kamara két kiküldöttje által elrendelték a hét hajdu városok (még ekkor Polgár is közéjük tartozott) nemesi és egyéb renden levő lakóinak az összeírását. Az összeíratás szepesi kamara kiküldöttéiként Kru-csay János egri kanonok és Kálmánchey István szepesi kamarai tanácsos fogantatosították, a kik a hajdúvárosok gyűlésén, Nánáson 1702 május 26-án megjelenvén, az összeíratást városról városra menve folytatták. Ezen össze-íras első rovatában állanak a birtokos hajduk (proprietary), ezek az igazi Bocskai hajduk, a kik a fejedelmi nagy adományokat és a nemességet nyerték, a második rovatban a beköltözött nemesek (advenae nobiles), a harmadikban a szabadosok (libertini), a más helyekről beköltözött és később az idők folyamán a hajdukkal is összeházasodott egyéb elemek kerültek. Eme latin nyel-ven írt névsort, magyar fordításban, de egész terjedelme szerint közli — a vármegye házánál őrizett hiteles okmányok alapján — Boldisár, a ki ezáltal lehetővé tette, hogy a legszélesebb körben megös-merhessék a dicsőmultu hajdúcsaládok alapítóit. Bizony egy harcias század forogtegei-nek viharzása alatt nagyon megfogyatkozának ők, mert az 1792-diki összeírás szerint, mely a legrégibb és leghitelesebb, Bocskay

után alig egy század múlva, 9254 letelepített hajdúvitéz egyenes leszármazói közül a hét hajdúvárosban 689 birtokos családfőnél nem találtak többet s még az időkben beszivárgott, ott összeírt 284 szabad és 9 jövevény nemes családfőnél sem rugott a számuk többre 982 családfővel, mert Bocskay angyalai betelepítésük után is tovább vitézkedtek s honért, szabadságért a Báthoryak, Bethlenek, Rákócziak, Thököli aranyos zászlai alatt a két pogány, a hajas pogány: német és a kopasz pogány: török ellen...

Később a nagy Rákóczi Ferenc fejedelem szabadságharca alatt sem vesztetett a hajdúság a kukóban. Gyalog és lovas ezredekkel ekkor is jelesül vitézkedtek; a labanc kormány a szatmári békekötés után fenekedett is ellenök. Polgárt, a hetedik hajdúvárost sikerült is az egri káptalan jobbágyi igájába súlyesztani, de a többi hat hajdúváros talpraállott és Csanády Sámuel hajdúkapitány kitérő utánjárására VI Károly császár-ki-rály 1725 november 13-án Bécsben kelt fejedelmi levelében ismételtlen megerősítette a most már hat hajdúvárosból álló kiváltságos kerület összes szabadalmait; de az így kialakult hajdu kerület a három nagy Csanády kapitány (apa, fiu és unoka) vezérletével még ezután is majdnem egy századig küzdött nemesi kiváltságáért.

Ezek a törzsökös Bocskay hajduk a közös adománylevel alapján testületi nemességet élveztek, de ekközben — írja Boldisár — közéjük mind több nemesi család is költözött be, sőt az eredeti hajdu családok közül is mindinkább több szerzett külön armalist is.

és szükség lehet. Akkor aztán mégsem marad egyéb hátra, mint a nemsethez visszafordulni és igaz békét kötni. De hogy a király tekintélyét azok őrzik-e hiven, akik becsületos békekötést csak akkor engednek, ha arra a király kénytelen lesz, ítélje meg minden tiszta látásu gondolkodó.

Mi azonban magunk is nyitott szemmel járjunk a törvényes önvédelem útján. Ez az ut visz fölfelé küzdelmek és szenvedéseink dicső jutalmához, az alkotmány megmentésére, nemzeti igazságaink diadalára. Ez az ut mélységek és szakadékok fölött vezet. Vigyáznunk kell, hogy meg ne szédüljünk. Mert a saját sorsunk fölött rendelkezhetünk, de a magunkra vállalt nemzeti ügy kockázatásáért a jövő előtt súlyos felelősséggel tartozunk. A nemzeti tábor harcosai készek ezt a felelősséget elviselni. A császár szolgálói a maguk felelősségét máris reánk akarják háritani. Kérjük a mi erőslektü magyar néptüntet, maradjon mellettünk és ne igazolja az ellenség lelketlen támadását.

Az üldözés áldozata.

Felfüggesztés ok nélkül.

Mit csinál a kormány kirendeltség?

Eddig négy egyén letartóztatásán kívül semmi eredménye sincsen a darabant-kirendeltség működésének. Most látszik csak igazán, hogy ezekre a jó urakra egyáltalában nincsen szükség Debrecenben. Csend, rend van itt. Kivételes intézkedésekre szükség nincsen.

Ha higgadtan mérlegeljük a dolgokat, lehetetlen meg nem botránkozni a miatt, hogy Végh Gyula főkapitányt felfüggesztették. Az egész várost felháborítja e felfüggesztés indokolása, mert Végh Gyula köztudomás szerint csak bűnbak; ő minden lebe-

tőt elkövetett, hogy a főispán pofozás meg ne történhessék. Hogy mégis megtörtént, annak oka Kovács Gusztáv maga volt. A főkapitány a legnagyobb jóindulattal viseltetett a fiók-darabont iránt. Megérkezése előtt másfél órával intézkedni akart személyi biztonsága iránt, de a csendőrségtől azt az értesülést kapta, hogy nem jön, tehát különleges intézkedésekre nincs szükség.

Soha ártatlanabban nem függesztettek fel senkit, mint ahogy Boda Dező kormánybiztos felfüggesztette Végh Gyula rendőrfőkapitányt. Ez az indoklás a lehetetlenség és jogi képtelenségek közé tartozik! Tisztán az erőszak uralmát jelenti ez, amibe nem lehet szolgalelkűen beletörődni. Kötelessége a debreceni polgárságnak, hogy éppen most és ezen alkalomból álljon a felfüggesztett főkapitány mellé, hiszen az őt ért sérelem sérti az egész város közönségét. Mindenki tudja, hogy a keddi botrányokért nem lehet a főkapitányt felelőssé tenni, mert azért Kovács Gusztáv a felelős. Amint kapott, azt a saját elbizakodottságának köszönheti. Még hálát adhat a Mindenhatónak, hogy a népharag az életétől meg nem fosztotta.

„Betyárvér.”

Tisztelt szerkesztő ur! Barátom!

Azt olvasom, hogy a Debrecenből csufusan kivert Kovács Gusztáv nevezetű kibérelt alak, akit Kristóffy (a Kristórol magyarosított tót) uraságék küldtek Debrecen és Hajdúvármegye nyakára üzleti főnöknek, midőn már biztos katoná és zsandár fedezet alatt nyugdéselt és várta, hogy silány bérének felytonossági hiányait beragasztgassák és beférlegessék a felcserek, szájhósi módon ugy nyilatkozott debreceni megfenyítőiről, miszerint azok nem hiába származtak a Bocskay által telepített „rabló” hajduktól, de ime újból kitért belőlük a „betyár vér.”

Annyival inkább, mert nemcsak ez a bérenc-alak, hanem a lapok is tévesen hajduknak nevezgetik, keresztelgetik az egyébként tiszteletrémeltő debrecenieket, kénytelen vagyok ezt a tévedést és Kovács Gusztáv nevezetű urnak a szemtelenségét helyreigazítani.

Összeházasodásokkal teljesen egybeolvadván az erdelti, törzsökös hajdukkal, nagy Bocskay István fejedelem hadi népével, akik 1848-ig megtartották régi beosztásaikat. Becsületes részt vettek a fegyverrel vívott szabadságharcokban, sőt ha tetre kerül a sor, Bocskay hadinépé ma is készen áll a „nyergelőre” és a hadiglédába állásra. Ma már majdnem százezernyi birtokolják az ősi földet s a magyar haza, magyar szabadságszeretettel hagyományaitól áthatva még tömörebb pompás seregek.

Adassék minden dicséret, elismerés annak a derék és tudós írónak, a Bocskay hadinépének véréből való vér dr. Boldisár Kálmánnak, aki a hajduk szenthagyományainak tovább virágoztatására, becsületben tartására és a késő ivadékok általi megőrzésére eme komoly becsü és nagyértékű tanulmányát megírta és közkinccsül az avatlatlanok elé tárta.

A háromszázévszázados fordulónak legszébb, legbecesebb emléktárgya lesz ez a mű. Egyetlen hajducsalád asztaláról, a hajduközségek nyilvános olvasótermeiből nem volna szabad az 1906 évi Debreceni Képes Kalendáriumnak hiányozni, a mely a Boldisár Kálmán tanulmányát magában foglalja és csakély 1 koronáért rendelhető meg nemes Debrecen város nyomdájában. Hiszen az ősek emléket csak az becsülheti meg igazán, aki ősméri a régmúlt idők történetét is.

Theheji.

Először is a debrecenieknél semmi köze Bocskay hajduhoz. Debrecen már a hajduk 1606-dik évi telepítése előtt is virágzott. Virágzó szabadváros volt és a századok folyamán sem települt meg itt néhány hajdusági családnál több; sőt a harcias természetű hajduk sok tekintetben és századokon át ellenlábasaik voltak az inkább kalmári természetű derék jó debrecenieknél, akik így nem sorozhatók a hajduk közé. A multban nem is emlegették őket így, csak a mai felületes újságírodalom nevezgeti a debrecenieket „büske hajduknak”, Debrecen a hajduk fővárosának; holott minékünk hajduknak Debrecenhez csak 1876 óta van község, mióta az átkos emlékü néhai öreg Tisza Kálmánék közreműködésével az ősi, hat hajdu városból álló kerületet megszüntették és Debrecen székhellyel megalakították a mai elegy-belegy Hajdúvármegyét — a tömördek pecsovics virilissal, — a melynek a székhelye lett azután Debrecen, a megyei székház révén. Ennyi, azt hiszem elég, a debreceniek hajduságára vonatkozólag.

Most rátérek annak a Kovács Gusztáv nevezetű bérenc alaknak azon szemtelenkedésére, hogy a Bocskay hajdui „rablónép”, rabló vérek leszármazói.

1606 december 12-én, Korponán németverő Bocskay István fejedelem — bizonyosan csak „rablóvezér” a hívtány, gyáva és áruló Kovács Gusztáv szemében, 9254 vitéz hajdut, dicső magyar szabadsághóst nemesített, de a cimerekhez fejedelmi vagyont, mintegy (Polgárt is beleszámítva) 250 ezer katastrális hold területű birtokot is adományozott nekik; a kiknek nagyrésze nemhogy rabló nem volt, de még nagyrészkük — mint a Károlyi Arpád, a korponai országgyűlés 1606 ban, dr. Komáromy András: „Jobbágy-nemesítés”, „Nagy István” család-történeti értesítő dr. Boldisár Kálmán Bocskay hadi népe című tanulmányából megolvashatta volna a csufosan kiebrudalt Kovács Gusztáv nevű bérenc alak — még paraszt sem igen volt, hanem a török hódítás (és osztrák pusztítás!) miatt koldusbotra jutott, földönfutó nemes volt. Azt hiszem, hogy ennyi elég a sehonnai Kovács Gusztáv által felhánytorgatott „rablónépről”, a kik egyébként a Bocskay István fejedelem halála után bekövetkezett Habsburgia ellenes szabadságharcokban, a Bethlen, Rákócziak, Thököli alatt vívott szabadságharcokban elannyira nem kimélték véreket, hogy a 9254 hajdunemes és vitéz leszármazói közül a hét hajduvárosban, az 1702-dik esztendőben, a király emberei, a szépesi kamara kiküldöttei nem találtak többet a tulajdonos nemesek azaz a hajduk (nobiles proprietarii, idest hajdones) között (kik birtokaikat királyi adományból birják) 689 birtokos családfőnél. Ennyi, azt hiszem, elég a hajduk rabló mivoltáról is.

Végül, hogy a Bocskay hajduk hazafias ivadékaiknak hóhérlására Bécsből kirapított gyönyörű oszármaradár, Kovács Augustin nevezetű ur még alaposabban megősmérje a hajduk történetét, emlékezetnek okáért azt is ideiktatom, hogy a régi hajduk miként büntették a szörnyű hazaárulást.

Ugyanis a hajduk az 1607-ik esztendőnek, január 13 ik napján a bécsi cinkos Káthay Mihály kancellárt, mert honarulóvá becselenedett és fejedelmi jóltevőjét: nagy Bocskay Istvánt orvul megmérgezte, Kassa város piacán, a pellengérosszlop tövében darabokra vagdalták... Bocskay hajdui előtt ősmertlen fogalom volt a — könnyű testi-sértés.

1905 január 5 én.

Tisztelettel

ifjabb Mórioz Pál
hajdunánási földbirtokos, megyebizottsági tag.

Osigalassú vizsgálat.

Az előzetes letartóztatásba helyezett Herczeg János, Kerekes Sándor és Schwarc Jenő továbbra is fogságban maradnak. Dr. Várady Sándor királyi ügyész átiratot intézett Tóth János ideiglenes főkapitányhoz, amelyben a felmerült gyanukok alapján a fentnevezett terhelteket letartóztatni kérte. A főkapitány

A dr. Boldisár által felsorolt ezen armalista nemes hajdu családok közül e sorok írja is felsorol több olyant, melyeknek leszármazói ma is élnek, sőt a mai hajduság életében is tevékeny részt vesznek. Ilyen armalista nemes családok például Böszörményből, Győrösey, Karap, Kövér, Barak, Pakay, somosi Somossy, újvárosi Szabó proprietariusok is, váradi Szabó, Veszprémy, Nánásból: Csohány, nánási Kéky Kovács, Hadas, karcagujzállási Lenthe, Máró, Fodor, theheji Mirko, tatárfalvi Móric, gutméri Nyakas, nánási Oláh, Porkoláb (megannyian proprietariusok is) továbbá a Daróci, Berencsy, vásárhelyi Pénzes, Dorogról: Farkas, fejéregyházi Orosz, Hadházi: cseedi Csapó, Hadházy, Szoboszló: Csanády, Császy, nádudvari Cseke, Czeglédy, litterati Fogthty Kírthy, nagy révi Haranghy, szoboszlói és rábái Thót, Tökés, meg a többi armalista s proprietarius családok. Végül azt is feljegyzi dr. Boldisár, hogy az általa felsorolt éskikutatott armalisták között csak öt olyan armalista család van, a kik magától nagy Bocskay Istvántól nyerték a cimeres leveleket, nevezetesen a halasi Fekete (1607) Szoboszló, — karcagujzállási Lenthe (1606) Nánás és Szoboszló, tatárfalvi Mórioz (1606) Nánásról, orosi Solyom (1606) Nánásról Böszörménybe átszármazólag és a Szoboszló rábái Thót családok; a kik különben az 1702-diki összeírásai jegyzékben — az összeírás első rovatában — az ősi birtokos hajduk (proprietarii) között is ott találhatnak.

Ezeknek az ivadékaik alkotják a mai hajduságot, szabados és beköltözött kis nemesurak az

a letartóztatást elrendelte és ezt közölte Herceg Jánossal, Kerekes Sándorral és Schwarz Jendóval.

Ugy értesülünk, hogy a tüntetés főtetteseit ma délután hallgatja ki Tóth János ideiglenes főkapitány. Nem lehetetlen, hogy a kihallgatás után nyomban letartóztatják őket.

A debreceni esendőrszárny kevésnek bizonyult arra az esetre, ha zavargások történének. Ezért a hajdu és békésmegyei összes esendőrszakszokat összpontosították Debrecenben.

A királyi ügyész, dr. Várady Sándor a legnagyobb titokban folytatja a vizsgálatot. Az ügyészi hivatalból semmiféle hír nem szivárog ki, mert maguk az ott levő hivatalnokok sem tudnak semmit a kir. ügyész ténykedéséről. Az ügyésznek az iktató hivatal helyiségéből nyíló szobájának ajtaja előtt állandóan egy szuronyos őr áll, nehogy valaki az ajtónál hallgatózdhassék. Az ez ügyre vonatkozó akták beiktatását az ügyész maga végzi, az aktákat nem adja ki, hanem magánál tartja és az újságíróknak megtagadja mindenféle felvilágosítást.

Marad-e Kovács Gusztáv?

Megdöbbenéssel értesülünk arról, hogy Kovács Gusztáv megyefőnök, aki a néhány pofon és botlítás révén közrészvétre tett szert, megmarad állásában és minelyest felépül, a szuronyok hatalmával fog visszatérni. A pofozásért, mint híre jár, magas kitüntetésben fog részesülni. Ez a „magas kitüntetés” fogja jellemezni legjobban a hatalom alacsonyosságát.

Ha megmarad megyefőnöki állásában Kovács Gusztáv és nem tartja be szavát, akkor még adott szava is egészen más megítélés alá kerül, de más világításban fogja feltüntetni a keddi eseményeket is. Nem szabad felejteni, hogy a közrészvétre annak köszönhető az elpáholtság, hogy lemondott a főpecségről. De ha nem mondott le, akkor a közrészvétre nem érdemes.

Nem akarjuk elhinni, hogy a keddi vesszőfutás után ez az alak még a nyilvánosság előtt megjelenhessen. Ha mégis megjelenne, ám akkor ne vádolja a felháborodott közhangulatot, mert aki szelet vet, vihart arat.

Újabb letartóztatás.

Ma délelőtt a vizsgálóbíró letartóztatta Debreceni Ákos szobrászt, akit azzal vádolnak, hogy a keddi főispánverésben részt vett. Az a vád ellene, hogy kedden este vadászfegyverét szegte a megyefőnök mellé és le akarta lönni. A fiatal ember tagadja, hogy gyilkos szándéka lett volna, még azt is tagadja, hogy fegyverét nekiszegte a megyefőnök mellé. Azt mondja, hogy vadászaton volt, utána pedig mulatott és pityókás állapotban érkezett haza a vonaton. Nem tud semmiről. Arra emlékezik csupán, hogy nagy néptömeg volt a vasutnál és ő is közékeveredett, de nem ismert senkit és azt sem tudja mi történt.

Több tanut hallgattak ki ma délelőtt folyamán, akik azonban nem tettek terhelő vallomást Debreceni ellen, csupán azt vallották, hogy látták az állomáson és a néptömegben. Ennek dacára letartóztatták Debrecenit és fogva tartják.

Ugy látszik, ez indokolatlan letartóztatás.

tások oka az, hogy azt hiszi még mindig a hatóság, hogy előre megállapított terv szerint zendülés történt kedden este. Ezt a rémjesét azonban senki sem hiszi, csak a darabont kirendeltség.

Ma délután ismét egész csomó embert idéztek meg tanuként, akiknek vallomásától függ, hogy továbbra is tanuk maradnak vagy vádlottak lesznek-e?

Kormánybiztosság köznevettség.

Az egész város a szó szoros értelmében kacag a darabontok kormánybiztosain. Boda Dezső rendőrtanácsos, Tóth János rendőrkapitány és Benicky Antal rendőrfelügyelő akarmerre járnak a városban, 12 szuronyos esendőr kíséreti őket. Az emberek nevetnek e fölösleges óvatosságon, amely azonban jellemzi a kormányt is, kiküldöttjeit is.

Tényleg köznevettség tárgya az egész kormánybiztosság és ha még pár napig tart ez a farsangi komédia, a gunykaes fogja kísérni őket. Jól tenné a városi tanács, ha intézkednék e nevetéses alakok eltávolításáról, mert ezek még a darabont-kormányt is képesek kompromitálni a majomparádés, farsangi komédiába illő kísérettel.

El kell innen távolítani őket, nem csupán azért, mert feleslegesek, hanem azért is, mert a jelenlétük izgatja az amúgy is izgatott közhangulatot.

Ma esendőrjáratok oirkáltak a városban. Párosával sétálnak a kakastollások, de dolguk nincsen. A kormánybiztost katonák őrzik, pedig nincs rájuk szükség. Az elgyötört katonák dühöngenek is a folytonos zaklatások miatt és bizony nem a leghizelgőbb hangon nyilatkoznak a darabont kirendeléséről.

— Miféle gyáva alakok ezek — mondják a vasutasok is. Ugy féltük a bőrüket, mintha főispánok lennének, pedig a kutya se ugat utánuk.

Kovács Gusztáv nem mond le.

Felháborító nyilatkozatok jelentek meg a mai fővárosi lapokban. Szinte hihetetlen, hogy ezeket a nyilatkozatokat Kovács Gusztáv, a halálkocsin meghurokolt és csuffá tett megyefőnök tette volna. Kijelentette állítólag, hogy megtartja főispáni állását. Megőrült ez a szerencsétlen ember?

Egyébként ő maga a következőket jelentette ki „Az Újság” tudósítójának:

Senkinek — feleségemen kívül — nem szólva, kedden délután két óra előtt néhány perccel a keleti pályaudvaron gyorsvonatra ültem Isten Uhlarik Béla államvasuti üzletvezetőt kértem, hogy a debreceni pályaudvaron a kereskedelemügyi államtitkártól megrendelt két szobám dolgában intézkedjék. Uhlarik megígérte, hogy ezt sörgönyileg rögtön elintézi. Velem nem utazott senki. Az a hír, hogy Szirmai Ödön miniszteri segédfogalmazó mint mellém rendelt titkár velem utazott, hogy előbb őt akarták megverni stb. nem igaz. Először a titkárom Rázsó István, a volt főispáni titkár lett volna, másodsor Szirmai Ödönt nem is ismerem, nem is láttam soha. Szirmainak egész szereplése tehát egyszerű újságírói kacsa.

Püspökladányig egyedül utaztam. Püspökladányban Thegze Gyula egyetemi tanár unokaöcsém — és nem sógorom — várt reám, a kit kértem, hogy jöjjön velem Debrecenbe a magammal hozott békeolajjal. Thegze — ezt itt kell megemlítenem — sohasem kiáltott a főispánságot, a mint azt a lapok megírták.

A mint a vonat Debrecenbe megállott, Thegze lesietett a vagonról, hogy podgyászomat átadja a vasuti hordárnak. Mialatt Thegze ezt tette, nagy zsidongást hallottam.

Éppen felsőkabátomat öltöttem magamra, a mikor hirtelen nyolc tíz ember — gondolom teológusok, jogászok, kollégiumi hallgatók lehettek — kupém ajtaja előtt termettek.

— Ez az! — kiáltotta az egyik alak és nekem rontott. A többi követte példáját és megragadva engem, még mielőtt csak szót is szólhattam volna, kicipeltek a vagon ajtajához és onnan a künn nyüzsgő tömeg közé dobtak. Sem igazolványt, sem irtokat nem kértek tőlem, még csak nem is kérdezték, hogy ki vagyok.

Bottal, ököllel ütöttek, vertek, köpdösöttek és egyenesen a kijárat előtt levő halottaskocsi tetejére dobtak. Hogy engem a váróterembe cipeltek, ott én szónakoltam volna, hivatkozva arra, hogy a király embere vagyok, hogy könyörgtem, ne bántsanak, ne üssenek, lemondok stb. — mind nem igaz.

Ellenben igaz, hogy elvették tőlem minden értéktárgyamat: órámat, láncomat, pénzemet, kalapomat, ovikkeremet, keztyűmet, botomat.

Egy árva kukkot sem szólhattam jó félóra hosszat. A kocsi tetején tíz tizenöt ember mellém kapaszkodott, lefogott. Felváltva a Kossuth nótát énekeltek és engem szidtak a püfölték. Az egyik ember, a ki karomon fogott, elkiáltotta magát:

— Kocsis hajts!

Erre csamogva megindult a halottaskocsi. A kik lefogtak, egyre énekeltek és ugy tett a kocsi mellett haladó tömeg is. Másfél óra hosszat tartott ez és ezalatt sehol egy rendőr nem volt látható. Mikor őreim a kocsi tetején kissé elfáradtak és már nem őriztek annyira, végre szóhoz jutottam:

— Vigyenek el a rendőrségre! — mondtam nekik. — Erre gunykaesjával feleltek. Ekkor a kocsishoz fordultam:

— Kocsis, vigyen a rendőrségre!

A kocsis visszafordult és így szólt:

— Majd ha fagy. Mondjon inkább le!

— Igen, igen, mondjon inkább le! — feleltek kórusban.

Az a hír, hogy én leugrottam a kocsiról, többször a földre estem, egy kávéházba menekültem, mind nem igaz. Hiszen ugy lefogtak, hogy moccsani se tudtam! Látva, micsoda emberekkel van dolgom, nem is nyitottam ki többé számat. Hagytam őket cselekedni. Túrtem, hogy hadd legyen meg az a diósóságuk, hogy egy védtelen öreg emberrel így bánják! Hiszen egyebet nem tehettek velem már. Vagy száz rugást, lökést, botlítás és köpést kaptam. Vezettem több sebből, amit jól láttak és még csak nem is hederítettek rá.

A kocsi tetején tapasztaltakból azonban egyet tisztára konstátálhattam: minden tervszerűen volt elkészítve. Keresztül-kasul kocsikázattak a városban, aztán a takarékpénztár előtt megállították a kocsit. Itt már várni látszottak „megmentőim”, Iamel-ámmal, egymást lökdösve, brizdimit fölretolva leemelték a kocsiról és fölvittek egy szobába, a hol némsokára megjelentek az orvosok és nagy szeretettel bekötötték sebaimet. Az nem igaz, hogy elájultam. Az egész uton magamnál voltam. Közben megmentőim — kik tizen-tizenketten lehettek és a kik közül csak Balassa Sándort is ismerem rövid idő óta — körülálltak és borus arccal néztek reám, majd egyszerre így szóltak:

— Mondjon le, mert nem állunk jó semmiért!

Hogy a színjáték hatásosabb legyen, odalenn az utcáról felhallatszott a tömeg kiabálása:

— Meg kell ölni, ha nem mond le!

Még csak nem is szóltam, már hozták a papirt. Leírtam, a mit diktáltak. Még a halálos ítéletemet is leírtam volna. Kértem az összes urakat aztán, hogy írják alá ők is mint tanuk az általam papírra vetett sorokat. Csak később, mikor már visszajövet a vonaton voltam, vettem észre, hogy mindössze négyen írtak alá. A többiek nem merték, mert sejtették talán, hogy ezzel csak azt akartam, hogy tudjam, kik voltak jelen a lemondásra való kényszerítésemnél.

Mert én e lemondást semmisnek tartom. Ez olyan preszió alatti történet, amely már magában véve elég arra, hogy érvénytelenítse. Nem is tudom, hogy mi történt ezzel az irattal, melyről másolatot kértem és kaptam. Az urak átvették tőlem. En addig nem adtam be lemondásomat és a belügyminiszter döntésére bízom: akarja-e, hogy én visszavonuljak vagy továbbra is megtartsam a hivatalomat. Mert én, ha a közjó érdekében szükséges, az utóbbit is elfogadom.

Az is hazugság, hogy én Degenfeld gróf főkurátort megkértem, hogy jelentse be a kormánynak lemondásomat.

A sikerült kényszerítés után egyszerre megjelent Végh rendőrkapitány és azonnal intézkedett személyi biztonságom érdekében. A vonathoz vittek, ahol esendőfedezet mellett hazáig vittek. A mit az újságok hazautazásomról írnak, szintén nem igaz. Egész uton nem hallottam éneket és eszem ágában sem volt átszállani.

Még csak két dolgot jegyzek meg. Több intimnek látező dolgot írtak meg rólam ágyban fekvésem óta. Kijelentem, hogy én nálam eddig önműn kívül újságíró még az előszobáig sem jutott, így tehát ez intimitásuk sem felelnek meg a valóságnak.

Aztán meg kell említenem, hogy kinevezésem után néhány nappal a megmentőim között szereplő Balassa Sándor járt nálam és felkért, hogy indíttassak meg vele Debrecenben egy lapot. Azt feleltem, hogy majd ha tájékozva leszek és belátom szükségét egy lapnak akkor beszélek róla.

Tegnap délután Fejérvári Géza báró és Kristóffy belügyminiszter jártak nálam, hogy állapotomról tudakozódjanak.

Ma már jobban vagyok. Azt hiszem, hogy néhány nap múlva felgyógyulok, ha valami komplikáció nem jön közbe.

Ezzel véget ért a beszélgetés.

Jelentés a belügynököknek.

Ma délben jelentést tett Boda Dezső kormánybiztos a belügynököknek az eddigi vizsgálat eredményéről. Jelentése az, hogy rend és nyugalom van Debrecenben. Feltűnő azonban, hogy ennek dacára is átírt a kormánybiztos Nagy Győző állomásparancsnokhoz, hogy bocsássa a katonaságot Tóth János ideiglenesen kinevezett főkapitány rendelkezésére. Nagy Győző még a délután folyamán értesítette a kormánybiztos, hogy a katonai erő a főkapitány rendelkezésére áll minden pillanatban. Erre azonban aligha lesz szükség, mert példás rend és nyugalom van a városban.

Különös azonban, hogy a darabont-kirendeltség a fegyveres erőt teljesen lefoglalta és olyan intézkedéseket tesz, mintha valóban zendülés lenne Debrecenben. Mit akar ez jelenteni? Csak nem akarnak farsangnyitóként ostromállapotot rendezni? Vagy nem volt elég a komédiából?

Degenfeld gróf nyilatkozata.

Ma a budapesti lapokban nyilatkozatok jelentek meg Kovács Gusztáv megyefőnökről, a ki azt állítja, hogy halálos fenyegetések közt osikariák ki lemondását. Tudósítónk a délutáni órákban erre vonatkozólag megkérdezte gróf Degenfeld József egyházkerületi főgondnokot, — a ki kijelentette, hogy az emlékezetes keddi estén Kovács Gusztáv őt kérte meg, hogy tegyen jelentést a belügyminiszternek az ő esufos fogadtatásáról és ő egyenesen az ő kérelmére táviratozott a belügyminiszternek. Ami pedig a lemondást illeti, kijelentette, hogy tudtával senki sem kényszerítette Kovács Gusztávot a lemondásra és a lemondást nem az erőszak kényszere alatt írta alá.

Az ügyész nyilatkozata.

Az egyik fővárosi lap tudósítója fölkereste hivatalában Várady Sándor dr. királyi ügyészt. Váradyt Galánffy János helyébe nevezték ki csak nemrég, azelőtt Szatmáron volt alügyész.

— Kérem, ügyész ur, — mondotta az újságíró — nem azt akarom önből kivenni, hogy ezután mi fog történni, hanem azt, hogy eddig mi történt? Mit derített ki a vizsgálat?

Az ügyész rövidesen felelt:

— Vizsgálat nincs, csak nyomozás van.

— Történtek-e újabb letartóztatások?

— Eddig — felelte — még nem!

— Tehát ezután fognak történni?

— Az meglátjuk.

— De öt letartóztatás már van?

— Nem, csak négy, — felelte. — Herceg János, Kerekes András, Schwarz Jenő és Debreceni Akosé.

— Mivel vádolják őket?

— Herceg maga bevallja, hogy inzultálta a főispánt. Kerekes pedig az a talygás, a ki a gázkocsit hajította. Schwarz Jenő ugrott fel a vonatra legeléször. Debreceni Akos pedig fegyvert fogott a főispánra.

Majd kijelentette az ügyész, hogy az államveszélyt meg kell védeni. Az állam örök s a törvény szavának érvényt kell szerezni minden körülmények közt és minden áron.

Azután elmondotta, milyen állapotban találta Kovács Gusztávot az alföldi takarékpénztár épületében.

— Bámulságos volt az inzultált öreg ember energiája, higgadtsága és lélekjelelete. A mikor én odaérkeztem, bekötött fejét és bekötött karral a szoba közepén állott és így szólt hozzám:

— Királyi ügyész ur, ezekért az eseményekért a főkapitányt tesszem felelőssé! Tessék ezt tudomásul venni!

A nyomozás részleteiről a királyi ügyész több fölvilágosítást nem adott.

HÍREK.

— **Istentiszteletek.** Az ágostai hitvallású ev. templomban szombaton vízkereszt ünnepén, d. e. 10 órakor Hudák János segédlelkész, vasárnap d. e. 10 órakor Martény Lajos főesperes végzi az istentiszteleteket.

— **Függetlenségi bál.** A függetlenségi és 48-as párt holnap, január 6-án tartja bálját, amely iránt óriási az érdeklődés. A polgárság ezzel is tüntetni akar a felesleges darabont-kirendeltség sok hűhója ellen. Legyen is ott a bálon minden hazafias debreceni polgár.

— **A kamara és az új vám-tarifa.** A debreceni kamara — a kereskedelemügyi miniszter úrtól az új általános magyar vám-tarifa végrehajtási utasításának tervezetét véleményezés végett — a helybéli kiviteli kereskedelem jelentősebb képviselőivel értekezletet tartott, tegnap délután 5 órakor. Az értekezlet tulságos eszmecsereje folytán felmerült tanulmányi anyagot Szávay tükár a vasárnap Budapesten a fővárosi kamaránál tartandó tanácskozáson, melyen az összes hazai kamarák képviselve lesznek, érvényesíteni fogja. Továbbá a kamara bejelentette az értekezletnek, hogy 1906. január 1-én életbe lép a Svájci autonóm vám-tarifa. Ennek több tételére nézve megállapított, hogy azokra az Osztrák-Magyar forgalomban az új tarifa szerint kezelés csak 1906. február 28-án lép érvénybe. Ezen tételek jegyzéke a kamaránál megtekinthető. Miután a jelen voltak ezt megnyugvással tudomásul vették, az értekezlet véget ért.

Az idegesség áldozata.

Ma a kora reggeli órákban végtelen szerencsétlenség történt a Csapó-utca 50. sz. a, házában, ahol Pásztor Gyula vasároskedő lakik. A házbellek reggel 5—6 óra között lövések zajára riadtak. Berohantak a lakásba, ahol rémes jelenet tárult eléük. Reszketve állt a szoba közepén Pásztor Gyuláné urnó, aki évek óta súlyos idegbeteg, a kezében revolver volt. A szerencsétlen uri asszony ugyanis lázbeteg állapotában ötször rálőtt a férjére, a kit a golyók eltaláltak és oldalán súlyos sérüléseket ejtettek. A szerencsétlen, beteg asszony magára is lőtt, de a golyó célt tévesztett. Most súlyos betegen fekszik a férj és a feleség. A boldogtalan uri nő ideglázban fekszik és eszméletlen állapotban van. A szerencsétlen eset nagy részvétet kelt a városban.

— **Jobban van a megyefőnök.** Ma délután arról értesít bennünket fővárosi tudósítónk, hogy Kovács Gusztáv megyefőnök már jobban van és pár nap múlva fölkelhet a betegágyból.

— **A nőegylet köréből.** A debreceni jótékony nőegylet elnöksége ez uton értesíti a választmányt, hogy a folyó hó 7-ikére, azaz vasárnapra hirdetett választmányi ülés nem délután 3, hanem délelőtt 11 órakor lesz megtartva a nőpariskolában.

— **Szengázmérgezés.** Ma reggel a Homokkert 113 sz. a, házában öngyilkossági kísérletet követett el Kozma Bálintné. Még az este bezárkózott szobáskájába kis gyermekével, befutott a kályhába és elzárta a csövet. Reggel a szomszédok vették észre a dolgot és megmentették a szegény asszonyt, akit a rendőrség a kórházba szállított. Az öngyilkosság oka a nyomor.

— **Vadállatias apa.** Rémitő eset történt ma az Eötvös 112 sz. a, házában. Sipos János eszmadiamester 10 esztendőes Teréz nevű leányát, aki szerencsétlen, magával is fenéteilen, angolkóros beteg, dühében a falhoz verte és megölte az ártatlan gyereket, ha a felesége ki nem menti a kezei közül. A boldogtalan gyereket bevitték a kórházba, ahol élet-halál közt fekszik. A vadállatias apa ellen megindították a vizsgálatot.

— **Eltűnt zsebbőra.** Valami ügyes bursuranó tolvaj érzékenyen megkárosította ma délelőtt özv. Józsa Lajosné József kir. herceg utca 64 szám alatti lakost, akinak behatolva lakásába ellopot onnan egy értékes ezüst órárt. Józsa Lajosné ugyanis a délelőtt folyamán a piacon járt egyet mást bevásárolni. Távollétében leánya volt otthon, aki unalmában rumos teát készített magának és abból alaposan beszédvén elnyomta az álom. Mialatt mélyen aludt történt aztán, hogy valaki behatódzott a nyitva levő lakásba és elemelte az asztalon heverő órárt. A rendőrség keresi a tolvajt.

— **Halálozások.** Az anyakönyvi hivatal halálozási osztályánál legutóbbi kimutatásunk óta a következő halálozásokat jelentették be: Obleresik János r. kath. 1 hónapos, Nagy János ev. ref. 18 napos, Rófi Ferenc r. kath. 75 éves, Hadházi Józsefné ev. ref. 73 éves, Kokas Sándor ev. ref. 53 éves, Szentesi Mihály ev. ref. 68 éves.

— **Elveszett tárcsa.** Mult évi december hó 31-én este a Rákóczy utcán nagyobb összegű készpénzt, bélyeg jegyeket és katonai irományokat feketé börtárcsában, tulajdonosa elveszített. Felkérteik a bocsálatos megtaláló, hogy az elveszített értékeket a belvárosi rendőrkapitánysághoz, Hatvan u. 23. sz. szolgáltatassa be, hol 50 korona jutalomban részesül.

— **Uj virágtér.** A Dréher söresar-
nok tulajdonosa Márkus Jenő egy teljesen
új díszes termet rendezett be, melyet ajánl
társaságoknak „bankettek”, „vesztorák”, „la-
kodalmak”, „mulatságok” társas összejöve-
telekre alkalmas külön bejárattal. E díszes
terem címe Virág étterem.

x **Magyar ember nem használ más**
csak a híres Hajdusági pedrót, mert
legjobb bajusznövesztő és ápolószer az összes
bajuszpedró készítmények között. Hatása gyors
és biztos! Postán 3 doboz 2 korona 15 fillér-
ért utánvétellel bérmentve küld a készítő
Grósz Nagy Ferenc gyógyszerész, Debrecen
Kossuth utca.

x **A Népegélyző-Bank** megnyit.
Heti befizetési könyvecskéi (legkisebb 10
fillér) kiválthatók Piac-utca 42. sz. a. Lam-
precht-palota földszint az udvarban.

SZÍNHÁZ.

MŰSOR:

Péntek, január 5.: „Boszorkányvár.”
operette. (C.)

Szombat, jan. 6.: „Fehér Anna.” dráma.
Ujdonság. (A.)

Fehér Anna. Holnap szombaton me-
gint egy értékes magyar levegőjű szindara-
bot kapunk bemutatásra. A Bor hírneves
szerzőjének a darabja lesz ez és a Fehér Anna,
melynek története a betyár-romantika, a Sobri
Jókák idejéből való. Az előadás iránt nagy
az érdeklődés. Részt vesznek az előadásban
Almássy Lola, Szabó Irma, Székács Andor,
Békés Lajos, Ternyey Lajos, Polgár Sándor
és Kondor Ernő. A darabot vasárnap meg-
ismétlik.

János vitéz. Tegnap este Békefi Antal
betegsége miatt a hirdetett „Faust” opera-
előadás helyett a „János vitéz” került színre
közepes számú közönség előtt, az ismert
szereposztásban. A közönség most is sokat
tapasztal Zilahynénak, Főthly Fridának, Pol-
gár Sándornak s általában a többi szerep-
lőknek.

TAVIRATOR.

A király és a debreceni események.

Bécs, január 5. Jól értesült poli-
tikai körökből jelentik, hogy báró Fe-
jérváry Géza legközelebb Bécsbe megy
a király elé audienciára. Fejérváry már
rég készül erre a kihallgatásra, amelyet
most a kabinetirodából is megsűrgettek.
**Az audiencián a miniszterelnök a
Debrecenben történt afférra vonat-
kozólag fog előterjesztéseket tenni
és felhatalmazásokat kérni hatha-
tósabb intézkedések megtételére.**

A kormány mosakodik.

Budapest, január 5. Az a felháborodás,
amelyet Fazekas főjegyző elítélte keltet,
ma védekezésre készíti a kormányt. Kije-
lenti egyik sajtójában, hogy a kormány fél-
hivatalos közlönye már megcáfolta an-
nak idején több lap azon közlését, hogy
Drill Béla járásbíró múlt évi december
hó huszonnegyedikén négy órakor fent járt
volna Lányi igazságügyminiszternél, aki őt
befolyásolta a Fazekas féle ügy vezetésénél.
A legilletékesebb helyről jelentik most ki,
hogy Drill az igazságügyminiszternél, sem a
Fazekas ügy előtt, sem utána nem volt s
tőle semmiféle utasítást nem kapott.

Lefoglalt fővárosi napilapok.

Budapest, január 5. Fazekas főjegyző
elítélteinek botránya folytatása már ma

megkezdődött. Az ügyészség rendeletére a
soros vizsgáló bíró három napi lapot foglalt
le. A konfiskálás a B. t. k. 173 §. alapján
történt, amely azt mondja, hogy a független
magyar bíróságnak a király nevében kimon-
dolt ítélőhirdetése ellen sajtó útján nem le-
het sem izgatni, de még vitatkozni sem.
Ezért egyszerre három lapot kobzott el, akik
elítelték Drill járását. A „Polgár” című
lapot A rend nevében című, az Alkotmányt
A kultur mumus, a „Független Magyaror-
szágot A válság rovat bevezető cikkében
közöltékért és Fazekast elítelték című cikke
miatt.

Beniczky felfüggesztése.

Budapest, január 5. A vármegyeházán
nagy felháborodást keltett Fazekas elítélte-
tése. Ma nem történt különben semmi neve-
zetesebb eset. A nyugdíjgyesület tartott
ülést. Beniczky felfüggesztése csak a hétfői
közgyűlés után következik be. Általános a
vélemény, hogy a felfüggesztés után meg-
akad az egész közigazgatás.

Szünik a forradalom.

Pétevár, január 5. Rigából jelentik,
hogy a vasuti munkások ismét munkába
állanak. Az események kezdenek csillapodni.

Bombamerénylet.

Rhadon, január 5. A város közepén
bombát dobta a kormányzóra és felesé-
gére. Az asszony azonnal meghalt.

A kereskedelmi szerződések.

Pétevár, január 5. Hire jár, hogy
Ausztra-Magyarországgal ismét megkezdtek a
kereskedelmi szerződések ügyében a tár-
gyalásokat.

Berlin, január 5. A vámunió közzété-
telével a helyzetet nagyon komolynak látják
és várják, hogy a közös pénzügyminiszter
vizsgálóp. Ausztria-Magyarország pedig a
vámok elzárásával felel.

Közgazdaság.

A budapest-kőbányai sertéskereskedelmi csarnok jelentése.

1906 jan 5.

A) Hízott sertések ára: I. A) Magyar
Nehéz (páronként 400 kilogramm
súlyban) — állérig. Öreg közép (pá-
ronként 300—400 kgr-ig terjedő súlyban)
— állérig. Fialat nehéz (páronként 320 kgramm felüli
súlyban) 128—130 állérig. Fialat közép (páronként
181—220 kilogramm terjedő súlyban) 128—130
állérig. Fialat könnyű (páronként 250 kilogramm
terjedő súlyban) 124—126 állérig. — II. Magyar
Nehéz (páronként 280 kilogramm
súlyban) — állérig. Közép (páron-
ként 240—280 kilogramm súlyban) — állérig. Kön-
nyű páronként 240 kilogramm terjedő súlyban
— állérig. — III. Szerbiai: Nehéz pá-
ronként 280 kilogramm felüli súlyban 125—126
állérig. Közép (páronként 240—280 kilogramm
terjedő súlyban) 121—122 állérig. Könnyű páron-
ként 240 kilogramm terjedő súlyban) 115—117
állérig. IV. Romániai eredetű (Stachl) I
Nehéz (páronként 240 kilogramm felüli súlyban)
— állérig. Könnyű (páronként 240 kilogramm
súlyban) — állérig. V. Szerbiai
Nehéz (páronként 280 kilogramm felüli súlyban)
— állérig. Közép (páronként 240—280 kilo-
gramm terjedő súlyban) — állérig. Könnyű
páronként 240 kilogramm terjedő súlyban
— állérig. A hízott sertés tiszta súlyzata
kellemes.

Szabó Lajos Fiai cég

női ruhakelme, szőnyeg és vászon áru-
házában már az előbbi évekből igen
előnyösnek ismert

női ruhaszövet vásár

folyamatban van. Eladásra kerülnek

mélyen leszállított áron

a raktáron lévő **elsőrendű minőségű, nem
pedig külön e célra vásárolt értéktelen áruk.**

Maradékok minden cikkből félárban.

Kirakataink bővebb tájékoztatást nyújtanak.

Serravallo

Kina-bora vassal.

Erősítőszere gyöngéledők, vérszegények és lábbado-
zók részére. Étvágygerjesztő, idegerősítő szer

Kiválóan jó ízű.

Több mint 3500 orvosi elismerő nyilatkozat.

**Kapható: J. Serravallo-nai
Triest-Baroola.**

A gyógytárakban pedig 1/2 lit. ü. 2 K. 60 fillér.
1 „ 4 „ 80 „

5 korona és több napikereset.

Házimunka-kötőgép-társaság.

Keresetnek minkét nemheli
egyének géptűnkön való kö-
tésre. Egyszerű és gyors mun-
ka egész éven, otthon végez-
hető. Nem kell előkészítés.
Távolság nem határoz. a
munkát mi adjuk el.

Házimunka-kötőgép társaság

Thomas H. Whittick és Tsa.

Prága, Petersplatz 7—25.

Védjegy: „Hergony”

A Liniment. Capsici comp.,
a Hergony-Pain-Expeller pótléka

egy régióknak bizonyított háziaszer, mely
már több mint 36 év óta legjobb fájdalom-
csillapító szernek bizonyult közvélemény-
esúznál és meghűléseknel bedörzsolés-
képpen használva.

Figyelmeztetés. Silány hamisítványok
miatt bevásárláskor óvatossá legyünk és
csak olyan üveget fogadjunk el, amely a
„Hergony” védjeggyel és a Richter cég-
jeggyel ellátott dobozba van csomagolva.
Ára üvegekben 80 fillér, 1 kor. 40 f. és
2 korona és ügyesülva minden gyógy-
szertárban kapható. — Főraktár: Török
József gyógyszerésznél, Budapeston.

Richter gyógyszerésztára
az „Arany oroszlánok”, Prágában.
Előzetesre 5 neu. Mindennapi 200-250.

Roncegno

Természetes Arsen-vas tartalmú forrás ismert és használt 1856-óta
Tekintélyes orvosok ajánlják, állandó használatra min-
den gyöngéledőknek. Vérszegénység. Vérbetegségeknel
malária és annak utókövetkezményeivel. Bár, ideg-, és
Melbetegségeknel és abscedowbetegségeknel stb. Kapható
minden gyógyszerárban.

A Nagykárolyban

megjelenő Szatmárvármegye politikai hetilap szerkesztő tulajdonosai egy Nagykárolyban felállítandó **nyomda vezetésére**, esetleg társas viszony mellett értelmes, gyakorlott és megbízható **nyomdászt** keresnek. — Közelebbi feltételek megtudhatók a SZATMÁRVÁRMEGYE politikai hetilap szerkesztőségében Nagykárolyban.

Én

ismerek egy bőrápoló szert, mely különösen mitesszerek, hőségkiütések elmulasztására és kellemes arcszín elérésére alkalmas. Nincs jobb és hatékonyabb gyógyszer, mint a

BERGMANN-féle LILJOMTEJSZAPPAN

(védjegy: kőthegymászó)

Bergmann és Társa Teschen

Kapható darabonként **80 fillérért** Grész Nagy Ferencz gyógyszeráránban.

Gyöngélkedők

a fejlődésben, vagy a tanulásban visszamaradó gyermekek, vérszegények, bágyadt, ideges, sok munkától elgyengült, könnyen izgatódó felnőttek bármilyen korban nagy sikerrel használhatják mint erősítő szeri **Dr. Hommel Halmatogenjét**.

Az étvágyon, a szellemi és testi erő gyorsan visszatér, az egész idegrendszer megerősödik.

Kifejezetten valódi **Dr. Hammel féle Halmatogen** tessenék kérni és senki se fogadjon el semmi féle utánzatot.

Öreg ember nem vén ember

akkor, ha a leghíresebb tanárok által kipróbált

„LYDOL“ amerikai tablettákat használja. Mik az elgyöngült férfierőt visszaadják. Csakis elgyengült férfierő (impotencia) elleni szer. Rendes használat mellett csodás hatású pár nap alatt nemcsak fiatal de idős férfiak is. Törv. védve. Ára: 6 kor.

Szétküldés díjmentesen postán utánvételre vagy a pénz előzetes beküldése után naponta.

Raditz I. gyógyszerára a „Fehér Kereszt”-hez Bpest. IV. Fővámter 8. (a központi vásárosarnokkal szemben). Főraktárak Budapest: Török J. gyógyszára Király-utca 12. sz. és Nádor-gyógyszertár Váci-körút 17. sz.

Dr. Politzer Sanatóriuma

és vízgyógyintézet,

Nagyvárad, Szilágyi Dezső-u. 7. sz.

Egész éven át nyitva.

Vízgyógymódok. Villanygyógyászat, szénsavas-, törpefenyő és ásványfürdők, forróvíz kezelés, Vibrációs masszázs, hizlaló és soványító gyógymód. Inhalatók. **Javallatok:** Idegesség minden neme szív, tüdőbaj Eddő eljárások. I. mell és izom csúznál forró légréteggel bámulatos gyógyeredmények. — Kitűnő ellátás, szép betegszobák, penzió (lakás és ellátás) naponta 5 és 7 korona. Állandó orvosi felügyelet Felvilágosítással szívesen szolgál.

Dr. POLITZER JAKAB, az intézet tulajdonosa és vezetője.

Atnedvesedtek már az ön lábai?

Nem mert én nedves időben

Storm Slipper

vagy

Hócipóket

viselek, melyek **Boston Rubber Shoe Co.** Bostoni gyárából valók, könnyűek és elegánsak. Kaphatók: **Kálnai Lipót, Fekete Jakab és Mandel Lipót** üzletében **DEBRECENBEN**. Vezérképviselő Ausztria Magyarország részére: **Wellsoh Frankl és Társa**, Bécs I. Fleischmarkt 12 és 14.

A Málnási Siculia

forrás vize ártézi forrásból, nagy mélységből tör elő s így összetételében állandósággal és csiramentességgel bír. Rendkívül, mondhatni páratlanul gazdag natriumbicarbonat és konyhasóban s így gyógyító hatása felülmúlja a hasonló összetételű, de oldatban szegényebb ásványvizeket. Főleg **A TOROK, GÉGE, LÉPCSO HURUTJÁNÁL**, bizonyos gyomorhajoknál jó tekintetbe.

Budapest. 1905. december 29.

Kapható.

Komlóssy Lajos

fűszer és ásványvíz kereskedésében

Dr. Kétly Károly,

egyetemi ny. r. tanár, m. kir. udvari tanácsos, az orsz. orvos szövetség elnöke stb. stb.

Ha egészséges és hosszú életű akar lenni, igyék **K. Impér**

„Répáti“ gyógyszerivíz

Magyarország giesshtüblije !!

íze és gyógyhatása páratlan.

Gyógyjavaslat: felesleges savképződés, a légző és emésztő szervek mindennemű hurutos megbetegedésénél, köhögés, rekedtség, gyomor és bélbajok a hólyag hurutos megbetegedései, máj- és vese, köszvényes bántalmak, vérszegénység ellen.

Házhoz szállítva:

1 lt. „Répáti“ gyógyvíz üveggel együtt **32 fillér**
üvegeket visszavesszük: **12 „**
1/2 lt. „Répáti“ gyógyvíz üveggel együtt **23 fillér**
üvegeket visszavesszük: **7 „**

Főraktár Debrecen és vidékére.

Weisz Andor Csapó-u. 1.

Telefon 332.

APRÓ HIRDETÉSEK.

Díja 10 szög 30 fillér, minden további szög 3 fillér vastagabb betűkkel nyomtatott szög 6 fillér.

Avébbel tudakozásokra postáson válaszolunk, ha azírké-
sége helyes bekielölök.

Apró hirdetések előre fizetendők.

A
„DEBRECEN”
szerkesztőségének
és
kiadóhivatalának
Telefon száma
412.

Etukánk
(Pistuka) kérésed meg tet-
tök hidmeg senki semit
mindent ugy intéztünk
sürgönyön, de jöj azonnal
minden meg van bocátvk
kedvekér a te jó anyád
apád K. E.

Ügyes
varronó házakhoz ajánl-
kozik. Czimeket a kiadó-
kér.

Eladás.
Közönséges
csomag posta könyv fél-
árban kapható a kiadó-
hivatalban. Csapó u. 10 sz.

Mester hegedű
teljesen kijátstva, tozkal
és egyéb felszereléssel,
jutányos áron eladó Czim
a kiadó hivatalban.

A legjobb helyen
egy csinosan berendezet
fűszer üzlet, olcsó ház-
bérrel sürgősen eladó Hol?
megmondja a kiadó hi-
vatal.

Posta könyv
ajánlott levelekhez félár-
ban kapható a kiadóhiva-
tálban Csapó u. 10 sz.

Legelőbb bevásárlási forrás
Merkli Ferenc fűszer üzlete
Fűvészkert u. 14. Telefon
874, 1 K. törmelékcsokolá-
d 90 kr. 1 lit. jamaikairum
80, 1 dg. császár keverék
tea 5 kr. tea sütemények
örísi választékban. 1 liter
kittinó Ezerjő 30 kr. 100-
kg. száraz cserlőgyfa 1 frt.
házhoz szállitva.

500 darab
minta érték nélküli boríték
nagyon olcsón eladó. Czim
a kiadóhivatalban.

Kiadó bott.

Az ev. ref. Egyház tulajdonát ké-
pező néhai Mede Gyuláné féle a gróf
Dégenfeld téren fekvő 4-dik sorszámú
háznál, a kapu melletti bolt helyiség a
folyó évi május elsejére több évekre

K I A D Ó,

a haszonbérlet felől értekezhetni lehet
az Egyház hivatalos helyiségében.

Debrecen, 1906. január 3-án.

Otrokocsi Végh János,
a Debrecen ref. egyház gazdasági gondnoka.

A gyáros vevőket keres
nagy mennyiségű előnyomással ellátott
törülköző, futó, milió, pohárszékta-
karó, asztalfutókra stb. Ajánlatok P. J. 1600
jelige alatt **Mosse Rudolfhoz** Prágába
intézendők.

„MINIMAX”

Van szerencsém a t. közönséget értesíteni, hogy e hó 7-én
délután 3 órakor a Széchenyi-utca végén levő nagytéren a

MINIMAX

tűzoltási készülékkel, oltási bemutatókat fogok tartani, „Mini-
max” tűzoltó-készülék építőtársaság képviselőjében

Tóth Gyula
vaskereskedő cég.

„MINIMAX”

„ÜSTÖKÖS”

legelterjedtebb és legrégebbi élelapp.

49. évfolyam.

Megjelen minden csütörtökön.

Művészi illusztrált adomái, kitérő rovatai folytán a legkedveltebb hetilap
Előfizetési ára: 1/4 évre 4 korona.

Lapunk előfizetői (nyilvános helyiségek kivételével) 3 koronáért kapják,
ha általunk rendelik meg az „Üstökös”, vagy egy címszallagot beküldenek
a szerkesztőség és kiadóhivatal címére:

BUDAPEST, VI. kerület, Desseffy-utca 26. szám.

Utalványok így címezendők: ÜSTÖKÖS-BUDAPEST.

Ajándék! Minden előfizető megkapja ujév után a „Jókai 25 regénye modern kiadás
ban” című illusztrált díszkötetet. (Egy album Pál Hugó illusztrációival.)

Pserhofer-fagybalzsam

elismert legbiztosabb szer mindennemű fagyások ellen, nem különben
fagyás okozta elhanyagolt régi sebek eltávolítására.
1 tégely ára 2 korona.

Pserhofer-pulmonin

kittinó bevált szer még oly idült köhögés, légosdhurut, tüdőbaj,
szamárhurut ellen, ugy gyermekek, mint felnőttek számára. 3-4 üveg
elegendő. Orvosilag többszörösen ajánlva.
1 üveg ára 2 korona 50 fillér.

Pserhofer migrän csokoládé

elsőrendű szer migrän, ideges fejfájás és neuralgia azonnali megszüntetésére
1 doboz ára 1 korona 60 fillér.

Pserhofer-arekrém

pörseések, bőrtakák, szeplők és az arcbőr minden tisztatlanságá-
nak eltávolítására.
1 tégely ára 1 korona 60 fillér.

Kizárólagosan megrendelhető:

Pserhofer J. gyógyszerárában

WIEN, I., SINGERSTRASSE 15.